

Slovo k povzbuzení na neděli 26. dubna 2020, na Třetí neděli velikonoční...
Biblická čtení: Sk2,14.22-28; Ž 16; 1Petr 1,17-21; Lk 24,13-35

Milé sestry, milí bratři,

každá neděle je oslavou a zpřítomněním zmrtvýchvstání Pána Ježíše. Proto už v Novém zákoně neděle, první den v týdnu, den po dni Saturnově (jak ho nazývali Římané), je krásně pojmenována „dnem Páně“ (řecky *hémera kyriaké*). Z latinské podoby tohoto jména (*dies dominica*) je pak odvozeno její jméno v řadě moderních, zejména novorománských jazyků. V ruštině se pak tento den jmenuje přímo *Voskresenie*, „Vzkříšení“.

Jazyk v sobě zachytil, jak velkým pokladem se neděle stala prvním křesťanům: dnem zasvěceným Bohu, dnem setkání se vzkříšeným Kristem, dnem bohoslužby, dnem požehnaným jeho milostí. Takovým by měla být i nám, neboť „pamatuj, abys den sváteční světil,“ je Božím, nikoli lidským příkázáním.

Každá neděle je „týdenními Velikonoce“. O nedělích v době velikonoční je to však ještě zřejmější: ze všech mešních modliteb, z biblických čtení, zvláště pak z evangelií, která se o těchto nedělích čtou. Dnešní úryvek nás ještě jednou přenáší do neděle zmrtvýchvstání, rozevíraje před námi svědectví o setkání dvou učedníků putujících do Emauz se vzkříšeným Pánem a o jeho rozpoznání při lámání chleba.

Tento text v uplynulých dvou týdnech zazněl při mši svaté již dvakrát – na Boží hod odpoledne a ve čtvrtek Velikonočního oktávu, máme proto asi na paměti i jeho již starobylý výklad: Je jednak svědectvím, co se ten den stalo, ale je i obrazem, pravzorem toho, co se má stále tajemně dít, jak se s Kristem máme potkávat my, jak Pán stále chce přicházet i k nám. Už staří církevní otcové proto dnešní úryvek vykládali jako obraz cesty člověka k víře a jako obraz mše svaté:

Na cestě člověka ke křesťanství je to totiž často podobné jako v dnešním evangeliu: člověka, třeba i různě zklamaného, nejprve pozitivně rozruší první hlásání evangelia, pak mu začne postupně hořet srdce při otevírání stránek Písma, pronikání do Božích tajemství, aby nakonec se mu plně otevřely oči duše při přijetí iniciačních svátostí, křtu, biřmování a eucharistie.

I se mší svatou je to podobné. Slavení eucharistie má přeci dvě části, nejprve bohoslužbu slova, při které se má Božím slovem rozhořet naše srdce, a pak eucharistickou bohoslužbu, „lámání chleba“, vrcholící ve svatém přijímání, kdy máme být proměňováni v Toho, koho jíme a pijeme.

Emauzští učedníci se setkali se zmrtvýchvstalým Pánem osobně. Nebyla to ještě zpráva žen o zmrtvýchvstání, ale teprve skutečné osobní setkání se Zmrtvýchvstalým, jež jim strhlo šupiny z očí a proměnilo je, že se hned zvedli a vydali se do Jeruzaléma a zvěstovali to, co skutečně zažili: poznali jsme Pána při lámání chleba. A právě něco podobného může a má dít i nám při každé mši svaté, při každém svatém přijímání, největším možném setkání člověka s Pánem na této zemi.

Od začátku nynější pandemie a omezení s ní spojených si sice připomínáme, že zmrtvýchvstalý Pán Ježíš je nám blízko i mnoha dalšími způsoby (v Božím slově, ve víře, ve skutcích víry, naděje a lásky, ve společenství dvou nebo tří v jeho jménu, v kříži, v srdci a tak dále). A je to pravda. Ale zároveň si připomínáme, že Kristova přítomnost ve svátostech, zvláště v eucharistii, je jedinečná. Nejen co do intenzity jeho přítomnosti, ale i co do způsobu. V eucharistii jako jediné ze svátostí je Kristus přítomný i mimo nás, v jeho tělo proměněném chlebě a v jeho krev proměněném vínu. To překrásně ztělesňuje skutečnost, že naše víra je vztah. Je vztahem k Bohu, který není jen v nás a už vůbec ne naším výtvozem, naší projekcí, naším majetkem, ale který je nejprve nad námi a před námi, Bohem ke kterému se musíme vztáhnout, kterého máme pokorně následovat. Víra je vztahem našeho „já“ k Božímu „ty“.

Proto také od samého počátku církve se slavení eucharistie – tak nádherně předobrazené v dnešním evangeliu – stalo základní křesťanskou bohoslužbou, slavenou od dob biblických každou nedělí i každý den.

Pro mnohé věřící v době pandemie bylo a ještě je velkou pomocí sledovat bohoslužby aspoň pomocí různých on-line přenosů, v rozhlasu či v televizi. Určitě i toto má svůj smysl, určitě to mnohým pomohlo a ještě pomůže, určitě i toto je nějakou formou slyšení Božího slova a takzvaného duchovního svatého přijímání, spojením s církví a její liturgií. Ale není to ono, je to jen provizorium. Navíc tato on-line-zbožnost v sobě skrývá velké nebezpečí, že se ztratí základní charakter víry jako vztahu, jako následování Krista, který je právě jedinečně přítomen v eucharistii. Proto je vztah k eucharistii vrcholem našeho vztahu ke Kristu, ale také zrcadlem stavu tohoto vztahu...

Jistěže v dějinách byly doby a místa, kdy křesťané opravdu dlouho nemohli přijímat svátosti. Protože prostě nebyli kněží, kteří by jim je vysloužili. I dnes jsou taková místa. Jsou i mnozí nemocní, kteří mají jen zřídkakdy možnost přijmout svátosti, a tak jsou dlouhé dny a týdny odkázáni na všechny jiné, nesvátočné formy Kristovy přítomnosti. Pro ty jsou virtuální přenosy skutečně požehnáním. Ale budoucnost křesťanské zbožnosti opravdu není ve virtuálním světě. Ke křesťanství díky vtělení Božího syna prostě patří osobní setkání. A že toto setkání je nejintenzivnější v eucharistii, v jejím slavení a v jejím přijímání, nebo aspoň v jejím přijímání, to je pravdou naší víry. To ukazuje dnešní evangelium a jsou to ostatně slova samotného Krista „toto je moje tělo, toto je moje krev – kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný“.

A že neděle je dnem eucharistie, i to je zřejmé už dob biblických. Za různých pronásledování mnozí křesťané raději podstoupili smrt, než aby vynechali nedělní eucharistii. To byl známý příklad mučedníků v Abitině v prokonzulské Africe za doby Diokleciánova pronásledování, kdy tito mučedníci odpověděli svým pronásledovatelům: „Beze všeho strachu jsme slavili Večeři Páně, protože ta nesmí být vynechána, to je náš zákon. Nemůžeme žít bez Večeře Páně“. Podobný je příklad i mnohých křesťanů na Blízkém východě...

Jistěže bylo a stále ještě je potřebné – s ohledem na celý svět zachvácený pandemií nového koronaviru a v solidaritě se všemi ostatními – omezovat shromažďování, abychom brzdili rychlost šíření nákazy, a tak umenšovali utrpení lidí. Ale tato snaha nesmí vyškrtnout Boha z našeho života a náš vztah k němu, k němuž bytostně a jedinečně patří svátosti, zvláště svaté přijímání, a svěcení neděle. Vždyť jde také o život věčný, o Boží sílu pro život časný, ale i o povinnost úcty k Bohu ze strany nás, tvorů.

S postupným rozvolňováním omezení bude jistě stále snazší (znovu) nacházet cestu ke svátostem i ke mši svaté, což je výzvou zvláště pro ty, kteří se možná už poněkud spokojili s on-line-zbožností...